

Posudek oponenta na diplomovou práci Bc. Zdeňky Pincové

Neúplné rodinné domácnosti v ČR a SR po roce 1970 v souvislostech sociálně ekonomického a demografického vývoje

Diplomová práce Bc. Zdeňky Pincové zpracovává vzhledem k demografickému a sociálně ekonomickému vývoji posledních padesáti let na území bývalého Československa velmi aktuální téma. Právě změny ve struktuře rodin a domácností odráží význam a hloubku změn posledních dvaceti let. Téma je relevantní i díky své komparativní povaze dvou zemí, které na počátku studovaného období tvořily jeden celek. Ačkoliv demografické chování české a slovenské populace bylo vždy trochu odlišné, komparace dává prostor pro zhodnocení dopadů osamostatnění republik na demografickou reprodukci a strukturu rodin a domácností.

Předkládaná diplomová práce má se zahrnutím úvodu a závěru sedm kapitol na 58 číslovaných stranách. Jde o práci nevelkého rozsahu popisného charakteru, což sice není nedostatkem, nicméně vzhledem k potenciálu zvolené problematiky je škoda, že téma není rozpracováno více. V úvodu práce autorka vymezuje cíl práce a hypotézy a použítá data. V následující kapitole definuje pojem rodina, zabývá se funkcemi rodiny, jak je rodina vnímána v demografii, rodinným cyklem a typologií domácností a rodin. I přes chybějící kapitolu přehledu relevantní literatury je z uvedeného členění patrné, že si autorka sice osvojila základní principy vědecké práce, nicméně v textu jsou již drobné nedostatky přítomny. Pokud jde o použítá data a typologii domácností a rodin, např. jen málo se dozvíme o situaci ve Slovenské republice (SR). Sčítání lidu, domů a bytů 2011 je diskutováno jen okrajově s tím, že je opět zmíněno jen vyznačování domácností v České republice (ČR), přičemž otázka návaznosti jednotlivých sčítání je zúžena bez dalšího vysvětlení na jeden odstavec. Je nutné podotknout, že tentýž odstavec (poslední odstavec na str. 19) se opět objevuje v nezměněné podobě na straně 46.

Třetí kapitola se zabývá vývojem demografického chování. Podkapitoly se konkrétně zaměřují na druhý demografický přechod, sňatečnost, rozvodovost, porodnost a plodnost jak v České, tak Slovenské republice ve sledovaném období. Pokud jde o vybrané demografické procesy, dozvíme se vše nezbytné, nicméně pro vystižení základních vývojových trendů ve struktuře domácností bych považovala za přínosné zařazení i podkapitol o pohlavně-věkové struktuře a úmrtnosti v daných zemích. Dle mého úsudky by tyto podkapitoly pomohly nejen čtenáři neznalého demografických poměrů v ČR a SR, ale i v následné interpretaci v analytické části. Z metodického hlediska by bylo

vhodné některé použité ukazatele např. redukované míry sňatečnosti vysvětlit alespoň v poznámce pod čarou. Kapitola čtvrtá se věnuje změnám hodnot ve společnosti a ekonomickým podmínkám neúplných rodin. Jde o kapitoly relevantní, o to více pak je překvapivé, proč deklarované změny nejsou doloženy graficky, tabulkou nebo grafem, a proč není diskutována např. bytová situace nebo struktura vydání domácností. Mimo uvedené, i v této části práce se setkáme s omezenými informacemi za Slovenskou republiku. Celkově považuji tyto kapitoly za méně zdařilé s malou vypovídací schopností. Následující kapitoly pátá a šestá popisují vývoj počtu a struktury cenových domácností a neúplných rodinných domácností. Jde o kapitoly svou podstatou popisné s jen částečnou návazností v interpretaci na předchozí kapitoly. Je otázkou proč autorka nevyužila i jiné ukazatele než jen absolutní počty a procentní změnu a proč k naplnění cíle práce autorka více nezasadila popisované trendy do demografického a socioekonomického vývoje v daných zemích. Za matoucí považuji podkapitulu 5.2 o rodinných domácnostech ve sčítání v roce 2011, nejenže není, jak bylo zmíněno výše, diskutována návaznost sčítání a není tak jasné, jaké hospodařící domácnosti jsou srovnávány, ale je z mého pohledu nepochopitelné, proč jsou v druhém odstavci prezentována data Výběrového šetření pracovních sil, když v názvu je uvedeno sčítání. Poslední kapitola je závěr, který nepřímou hodnotí stanovené hypotézy.

I přes výše uvedené a některé nedostatky v úpravě, v citacích a pravopise, předkládaná práce ve své podstatě splňuje požadavky kladené na kvalifikační práce, proto diplomovou práci Bc. Zdeňky Pincové doporučuji k obhajobě.

V Praze 10. 9. 2013

RNDr. Olga Sivková, Ph.D.